

Sajtó és Tájékoztatás

Az Európai Unió Bírósága
204/21. sz. SAJTÓKÖZLEMÉNY
Luxembourg, 2021. november 16.

A C-748/19–C-754/19. sz. egyesített ügyekben hozott ítélet
WB és társai ellen folytatott büntetőeljárások

Az uniós joggal ellentétes a Lengyelországban hatályos szabályozás, amely szerint az igazságügyi miniszter bírákat rendelhet ki a magasabb szintű büntetőbíróságokhoz, és ezt a kirendelést az igazságügyi miniszter, aki egyúttal a legfőbb ügyész is, bármikor indokolás nélkül megszüntetheti

A bírói függetlenség követelménye előírja ugyanis, hogy az ilyen átruházásra vonatkozó szabályok biztosítsák a szükséges garanciákat azon veszély elkerülése érdekében, hogy azt a bírói döntések tartalma feletti politikai ellenőrzés eszközeként használják fel, különösen a büntetőügyek területén

A Sąd Okręgowy w Warszawie (varsói regionális bíróság, Lengyelország) az előtte folyamatban lévő hét büntetőügy kapcsán azt vizsgálja, hogy az ezen ügyek elbírálására hivatott ítélkező testületek összetétele megfelel-e az uniós jognak, tekintettel arra, hogy ezekben az ítélkező testületekben az igazságügyi miniszter által a rendes bíróságok szervezetéről szóló törvény alapján hozott határozat alapján kirendelt bíró is jelen van.¹

E bíróság szerint a bírák kirendelésére vonatkozó lengyel szabályok értelmében az igazságügyi miniszter hivatalosan nem ismert kritériumok alapján, és anélkül, hogy a kirendelésről szóló határozat bírósági felülvizsgálat tárgyát képezhetné, valamely bírót kirendelés útján magasabb szintű büntetőbírósághoz oszthat be. Az igazságügyi miniszter ezenkívül bármikor visszavonhatja a kirendelést anélkül, hogy az ilyen visszavonást előre meghatározott jogi kritériumokra kellene alapoznia, vagy indokolnia kellene.

A kérdést előterjesztő bíróság ebben az összefüggésben úgy határozott, hogy kérdést tesz fel a Bíróságnak arra vonatkozóan, hogy a fent hivatkozott szabályok összeegyeztethetőek-e az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésével,² és hogy e szabályok sértik-e a büntetőeljárásban irányadó ártatlanság véelmét, amely többek között a 2016/343 irányelvből³ ered.

A nagytanácsban hozott ítéletében a Bíróság megállapította, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésével – az EUSZ 2. cikkel, valamint a 2016/343 irányelvvél⁴ összefüggésben értelmezve – ellentétesek azok a nemzeti rendelkezések, amelyek alapján valamely tagállam igazságügyi minisztere nem nyilvános kritériumok alapján egyrészt határozott vagy határozatlan időre magasabb szintű büntetőbírósághoz rendelhet ki egy bírót, másrészt bármikor, indokolás nélküli határozattal visszavonhatja ezt a kirendelést, függetlenül az említett kirendelés határozott vagy határozatlan időtartamától.

A Bíróság álláspontja

A Bíróság előjáróban megállapítja, hogy a lengyel rendes bíróságok, amelyekhez a varsói regionális bíróság is tartozik, az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése

¹ A 2001. július 27-i Ustawa Prawo o ustroju sądów powszechnych (a rendes bíróságok szervezetéről szóló törvény) alapügyre alkalmazandó változata (Dz. U. 2019., 52. tétel).

² E rendelkezés értelmében: „[a] tagállamok megteremtik azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a hatékony jogvédelem biztosításához szükségesek”.

³ A büntetőeljárás során az ártatlanság véelme egyes vonatkozásainak és a tárgyaláson való jelenlét jogának megerősítéséről szóló, 2016. március 9-i (EU) 2016/343 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2016. L 65., 1. o.).

⁴ A 2016/343 irányelv 6. cikkének (1) és (2) bekezdése.

értelmében vett „uniós jog által szabályozott területeken” a lengyel jogorvoslati rendszer részét képezik. Ahhoz, hogy ezek a bíróságok az e rendelkezés által megkövetelt hatékony bírói jogvédelmet nyújthassák, alapvető fontosságú e szervek függetlenségének védelme. A függetlenség e követelményének tiszteletben tartása érdekében azonban a bírák kirendelésére vonatkozó szabályoknak biztosítaniuk kell a szükséges garanciákat azon veszély elkerülésére, hogy ezt a kirendelést a bírósági határozatok tartalmának politikai ellenőrzésének eszközeként használják fel.

E tekintetben a Bíróság hangsúlyozza, hogy bár az a tény, hogy az igazságügyi miniszter a bírákat csak a hozzájárulásukkal rendelheti ki, fontos eljárási biztosíték, a kérdést előterjesztő bíróság szerint számos olyan körülmény áll fenn, amely lehetővé teszi az igazságügyi miniszter számára, hogy e bírákat befolyásolja, és amelyek kétségeket ébreszthetnek a függetlenségükkel kapcsolatban. A Bíróság e különböző körülmények elemzése során mindenekelőtt megállapítja, hogy az önkényesség és a manipuláció veszélyének elkerülése érdekében a bíró kirendeléséről és a kirendelés megszüntetéséről szóló határozatot előzetesen ismert kritériumok alapján kell meghozni, és megfelelően meg kell indokolni. Ezenkívül, mivel a bíró kirendelésének a bíró hozzájárulása nélküli visszavonása az utóbbi számára a fegyelmi szankcióhoz hasonló következményekkel járhat, az ilyen intézkedésnek bíróság előtt megtámadhatónak kell lennie, egy olyan eljárás keretében, amely teljes mértékben garantálja a védelemhez való jogot. Egyébiránt a Bíróság megállapítja, hogy mivel az igazságügyi miniszter a legfőbb ügyészi tisztséget is betölti, egy adott büntetőügyben mind az ügyészség rendes szervezeti egységeinek az ügyészei, mind a kirendelt bírák felett hatáskörrel rendelkezik, ami jogos kétségeket ébreszthet a jogalanyokban az említett kirendelt bírák pártatlanságával kapcsolatban. Végül, azok a bírák, akiket az alapügyek elbírálására hivatott tanácsokba rendelnek ki a rendes bírósági bírák fegyelmi biztosának helyettesi tisztségét is betöltik, amely a bírák ellen indítható fegyelmi eljárások kivizsgálásáért felelős szerv. Márpedig, a két tisztség egy személyben történő egyesítése olyan összefüggésben, amelyben a rendes bíróságok fegyelmi biztosának helyetteseit is az igazságügyi miniszter nevezi ki, jogos kétségeket ébreszthet a jogalanyok körében az érintett ítélkező testületek többi tagjának külső tényezők általi befolyásolhatatlanságát illetően.

Ezek a különböző körülmények együttesen vizsgálva – az e tekintetben a kérdést előterjesztő bíróságra háruló végső értékelésekre is figyelemmel – arra engednek következtetni, hogy az igazságügyi miniszter jogosult a bírákat ismeretlen szempontok alapján magasabb szintű bíróságokhoz kirendelni, és jogosult e kirendelésüket indokolás nélkül megszüntetni, ami azzal a következménnyel jár, hogy a bírák a kirendelésük időtartama alatt nem élvezik azokat a garanciákat és függetlenséget, amelyeket egy jogállamban minden bírónak általában élveznie kellene. Az ilyen jogkör nem tekinthető összeegyeztethetőnek a függetlenség követelményének tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettséggel.

Továbbá, ami a büntetőeljárásokban irányadó ártatlanság vélelmét illeti, amelynek tiszteletben tartását a 2016/343 irányelv biztosítani kívánja⁵, az azt feltételezi, hogy a bírónak elfogultságtól és előítéletektől mentesnek kell lennie a vádlott büntetőjogi felelősségének vizsgálata során. A bírák függetlensége és pártatlansága tehát alapvető feltétele az ártatlanság vélelme biztosításának. Márpedig a jelen ügyekben úgy tűnik, hogy a fent hivatkozott körülmények között, a bírák függetlensége és pártatlansága, következésképpen pedig az ártatlanság vélelme veszélybe kerülhet.

EMLÉKEZTETŐ: Az előzetes döntéshozatali eljárás lehetővé teszi a tagállami bíróságok számára, hogy az előttük folyamatban lévő jogvita keretében az uniós jog értelmezésére vagy valamely uniós jogi aktus érvényességére vonatkozó kérdést terjesszenek a Bíróság elé. A Bíróság nem dönti el a tagállami bíróság előtti jogvitát. A nemzeti bíróság feladata, hogy az ügyet a Bíróság határozata alapján elbírálja. E határozat a tartalmilag hasonló kérdésben eljáró más nemzeti bíróságokat is köti.

A sajtó részére készített nem hivatalos kiadvány, amely nem köti a Bíróságot.

A kihirdetés napján az ítélet [teljes szövege](#) megtalálható a CURIA honlapon.

⁵ Lásd a 2016/343 irányelv (22) preambulumbekzdését és 6. cikkét.

Sajtófelelős: Lehóczki Balázs ☎ (+352) 4303 5499

Az ítélet kihirdetésekor készített képfelvételek elérhetők: „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106.